

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Varo & socijs martyrib.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

MARTYRIUM SANCTI MARTYRIS VARI
ET SOCIORVM EIVS, AVTHORE SIMEONE

Metaphraſte. Ex tomis Aloyſij.

19. Octobr.
Cap. 1.

Perſecutio
Chriſtiano-
rum in Egy-
pto.

Var^o miles
egregius, cu-
rat capri-
uos.

Cap. 2.

Nota in-
diam.

Pſal. 125.

2. Tim. 2.
SS. martyres
B. Varum con-
fortat & ad
martyrium
animant.

Cap. 3.

VM Maximianus Tyrannus per vniuerſum ferè orbem terræ impium edidiſſet edictum : miſiſſetque etiam ad Præſides, qui erant in Aegypto, vt vel omnes in ea exiſtentes Chriſtiani, execranda guſtarent ſacrificia, & ſuam abiurarent fidem : vel varijs tormentis & ſupplicijs vita eis adimeretur : & hac de cauſa multi fideles fuiſent compræhenſi : & alij quidem pro Chriſto mortem glorioſè ſuſtinuiſſent, alij autem in carceres & vincula coniecti eſſent, fameque & ſiti premerentur: vir quidam ex numero militum Aegyptiorum, qui in magno quidem erat precio apud Maximianum, & apud ipſum exercitum, erat autem terribilis hoſtibus, nomine Varus, genere inſignis, gloria conſpicuus, ac virtute clarus. Is clàm ſingulis noctibus carcerem ingrediens, partim quidem eos curabat, qui erāt in vinculis: partim autem eos rogabat, vt pro ipſo orarent, quò æquè, atquè ipſi, certamen perageret. Timebat enim adhuc ſuam aperire religionem, quòd ſatellites impietatis, eadem & furorem ſpirarent aduersùs pios, & quos depræhendiffent Chriſtianos, alios quidem igni, alios autem alijs tormentis & mortì traderent.

Cùm autem Præſidi fuiſſet renunciatum, quòd quidam ex fidelibus, qui habitabant in ſolitudine, compræhenſi fuerant à miniſtris impietatis, nuncio lætatus, eos quidem iubet in præſentia includi in tuta cuſtodia: die autem ſequenti parari tormenta, & ipſos introduci ad habendam de eis quaſtionem. Cùm res ergò veniſſet ad aures beati Vari, pecunia data ijs, qui præerant cuſtodia, noctū ad eos ingreditur, & eos quidem ſoluit è vinculis, pedes autem è cippo amouet. Cumque eos curāſſet, & vt cibum ſumerent effeciffet, qui totos octo dies iam ieiuni manſerant, pròcidens humi, obſecrabat: Rogo vos, dicens, germani ac ſynceri Chriſti ſamuli, Deo pro me ſupplicate, vt me quoque, eadem, qua vos, parte dignetur, & aduersùs mala & aſpera det mihi fortitudinem. Nam ego quoque ſum ſeruus Chriſti, & eius ſanctorum: ſed varia & acerba ſupplicia & Iudicum ſæuitia me volentem prodire in medium, abducunt, & timorem incuriunt. Orate ergò pro me ſancti martyres, orate. Vos enim crās in Domino conſummabimini. Ad hæc ſancti: Nemo, aiunt, o frater Vare, poteſt metere in exultatione, niſi priùs in lachrymis ſemina deiecerit, & qui in eis ſpargendis ſuſcipiuntur, labores ſuſtinuerit. Similiter autem athleta quoque non coronatur, niſi priùs legitimè certauerit. Agedum ergò, o frater, ſis nobis comes itineris, & perfectus miles Chriſti. Habemus enim illum ipſum, pro quo ſupplicia ſuſcipimus, nos benignè è ſuperis defendentem, & latentè nobis magnum præbentem auxilium. Sanctis hæc dicentibus, veniunt quidam milites, quibus iuſſum fuerat, vt eos deducerent ad Præſidem. Qui cùm adſpexiſſent beatum Varum iacentem ad pedes martyrum, & nouo ſpectaculo eſſent velut obſtupefacti, ideò benignis, vt ſibi videbantur, verbis cum eo agentes: Inſanis, ei dicunt, o homo? Non times omninò, nè ſi hæc res nota fuerit Præſidi, cum militari dignitate vitam quoque ſimul amittas? Ad quos beatus Varus: Vtinàm, inquit, inueniar perfectus Chriſtianus, & liceat mihi eſſe horum ſanctorum ſocium certaminis, & in eiſdem habitare tabernaculis. Perſuadet autem amicitia, vt ego vobis fidam, & eorum, quæ hîc dicuntur aut fiunt, nihil habeam ſpectum.

His ſic dictis, milites ſanctos, qui erant ſex numero, (erant enim omnes quidem ſeptem, ſed vnus iam mortuus fuerat in ſolitudine) catena vinctos adduxerunt ad Præſidem. Ille autem ſedebat in excelſo tribunali, & cum circunſiſtebat multitudò militum, qui omninò pendebant à verbis illius & nutu. Cùm ergò iuſſiſſet eos exutos introduci, ſtatim quidem rogauit: Quodnam eſt vobis genus & quænam conditio, quænam autem veſtra nomina? Et reſponſum mox ab eis exigebat. Prepotentè enim vobis iuro, aiebat, deorum virtutè ac iuſtitiam, quòd vos adhuc ſuperſtites apponam feris edendos & canibus. Sancti autem neque faſtum tantæ authoritatis, neque verborum

borum scitiam extimescentes: Nobis, dicebant, o Iudex, nulla patria est in terra. Sanctorum martyrum re- spofum me- morabile.
 mus enim re vera hospites & aduenæ. Nam Christianis vera patria & ciuitas in caelis est ædificata. Crede nobis hæc ita se habere: minas autem tuas parum curamus: immo verò optamus, vt minæ tuæ nõ se vsque ad verba solum sistant, sed ad effectum etiam deducantur. Sic enim erit manifestum nostrum in Christum desiderium: & ipse scies omninò, quale auxilium ab ipso assequamur. Cùm sancti hæc dixissent, Tyrānus conuersus ad assessores: Video, inquit, hos infelices vnum & idem tanquam ex consensu meditari. Parentur ergò flagella, & eos plagæ abundè excipiant. Cùm autem valdè Cæduntur flagellis. quidem verberarentur, nihil autem responderent, Iudex intulit interrogationem, dicens: Qui maximè quaritur septimus ex vobis, vbi est? Hoc dicto, cursim statim è turba egressus præclarissimus Varus, stans in medio dicit Præsidi: Ille quidem iam diu ab hinc ex hac vita excessit, me autem suum hæredem instituit. Si quid ergò ab illo debebatur, adsum ipse redditurus.

Audiuit Præsides, & totus ad iram est conuersus: Quis hic sit, inquit, dicat, & è qua- Cap. 4. Vari eximia constantia. nam sit legione. Ille autem: Ex legione quidem Tyanensi, miles verò clarus, respondit. Præsides autem ea de causa obstupescens: Quis malus dæmon, inquit, effecit, vt te in manifestum impelleres periculum, vt & gloriosam tuam militiam, & quam ex ea habes tesseram frumentariam, nihilifacias, & tuam animam in tanta mala iniicias? Beatus autem Varus: Panem, inquit, qui de cælo descendit, & diuinum calicem preciosi sanguinis Christi Domini mei prætulit tuis honoribus & stipendijs: gloriam, quæ semper manet, ei quæ fluit: & vitam, quæ nunquam desinit, ei in quam cadit interitus, & est ad breue tempus. Tunc Iudex apertè ostendens se esse animo perturbatum, adspiciens ad sanctos, concitatè & acerbè dixit: Testis sit mihi virtus maximorū deorum, vobis prius adimam in malis vitam, qui me tali milite priuaueritis. Hoc enim fuerit vestrum, & non alterius. Martyres autem verba eius nihilifacientes, Expecta parumper, dixerunt, o Iudex: & videbis qualia sint arma huius militiæ. Ad ordinem enim Angelorum hominem adduximus. Hoc dicto, ille quidem conabatur persuadere sanctis, vt assentirentur impietati, & rebus vanis offerrent sacrificium, ipse planè vanus & stolidus. Illi autem ne aurem quidem eius verbis præbentes, contrà referebant: Dij, qui cælum & terram non fecerunt, pereant. Post quos beatus Varus iram magis accendens Iudici: Quid, dixit, sanctis exhibes molestiam, stulta dicens, & ad nihil vtilia? Ierem. 10. Stultus autem stulta loquetur: (Magnus Esaias hoc tibi dicit, & non ego) idque cùm Esa. 32. nec eos quidem contrà intueri, nec cum eis omninò conferre sermonem velis, vel potius non possis.

Hæc cùm ille audiisset, non poterat amplius cohiberi, sed maiore ira plenus, iussit Cap. 5. quidem Varum in ligno sublimem extolli. Sanctis autem dixit: Si fuero à vestra superatus constantia, cultum quoque; deorum omninò abnegabo. Ad deos res valida & acris Veritatis vis. est veritas, & quæ sæpè arguit animi imbecillitatem, qui non potest eius ferre libertatem. Christi autem martyres: Experire, dixerunt, in hoc nostro fratre quid possis: & si eo fueris superior, fortassis, vt speras, in nobis res quoque rectè succedet. Ad hæc Iudex cùm sanctis quidem esset minatus grauissima, iubet in cippum duci martyrem: & perindè ac si existimaret non sufficere hoc supplicium aduersus tam generosum, & tam benè instructum animum, iussit, vt extensus loris in terra caderetur crudeliter: S. Varus die loris cæditur, & c. deindè per quatuor viros tractum, validis clauis conteri & confringi. Forti ergò & generoso animo hæc mala ferens athleta, ad sanctos omnibus audientibus conuersus: Petit pro se orari. Benedicite famulo vestro, sancti patres, inquit, benedicite. Rogate, vt mihi vires conferantur à Domino, & me eius dextera suscipiat. Nouit enim humanam imbecillitatem, qui eam ipse quoque gestare voluit, & dixit: Spiritus quidem promptus est, Matth. 26. caro autem infirma. Sancti igitur, cùm oculos in cælum sustulissent: Deus, dixerunt, Deus virtutum, ipse emittet tibi virtutem ex alto, & capiti tuo imponet galeam salutis, & te induet vestimentis vltionis. Manus illius defender te, & brachium te corroborabit, & præclaras præbebit victorias contra aduersarium. Exurge ergò, exurge, Esa. 51. induere fortitudine brachij tui, hoc discens à diuina scriptura, & sciens qualis ab alto adsit nobis adiutor, & qualium bonorum perceptio eos manet, qui propter illum hæc pati lubenter voluerunt. Martyr autem Christi cùm interea verberaretur, & quodammodò sentiret manum opem è cælo ferentem, in exultatione animæ dixit sanctis: Nulla propter me tristitia subeat corda vestra. Ecce enim vestra preces, quæ Deo persuaserunt, aëra tormenta plana effecerunt & leuia, & molestiam Diuitius mihi confortatur.

mutarunt in recreationem, ad eò ut nec plagas quidem sentiam.

Cap. 6.

Post hæc rursus aggressus est Tyrannus persuadere, & athletam attrahere ad negandum, bona ei pollicens, & horum ipsorum, quæ sustinuit, tormentorum, non in illum, sed in alios Christi martyres culpam cõferens. Postquam autem vidit sanctum callida illius inuenta amplius irridentem, ira magis accensus, iubet Varum rursus suspendi in ligno comparato ad torquendum, & eum ferreis discerpi vngulis. Cum autem martyri dum caderetur corpus, plurimæ carnes in terram caderent, & illius sanguine solum cruentaretur, bonus quidem Varus, tanquam nihil patiens, erat quietus: sanctis autem grauitè affectus erat animus, & eorum viscera laniabantur propter animi consensionem. Non ferentes itaq; iudicis crudelitatem: Quid verò non intelligis, inquit, o tu, vel feris ipsis agrestior, quòd & lapides & ferrum passa essent, percussa toties? Ipse autem ne sic quidem potuit molliri: & eam rem quodammodo habuit ludibrio: Christus, inquit, vester accedat, ipsumq; à meis liberet manibus: nesciens stultus, quòd hæc ferre posse magno & forti animo, significabant illum affuisse & liberasse, & suum rorem dedisse dolorum medicinam. Beatus autem ille, etiam dum discerperetur: Nolim, inquit, liberari ab his, quæ ad tempus durant, tormentis: sed ab ijs, quæ manent, meus me Christus liberauerit: te autem, & tuam crudelitatem talibus merito condemnabit.

Vngulis discerpi-
tur.

Stultus Iudex stulta
verba pferit

Cap. 7.

Præses nouacula scindit eius viscera.

Hanc iudex ipso facto vlscens orationem, in viscera martyris intulit nouacula: Videat, dicens, execrandus ante oculos, tanquam aquam, sua effundi intestina. Sed ne huius quidem tormenti acerbitas effecit, ut Christi martyr aliquid remitteret de sua in patiendò pro Christo constantia, nec ut molle aut ignauum aliquod verbum loqueretur, vel aliquod paruum, aut magnum ostenderet, quo significaret se cedere: immò maiorem amorem ei in Christum accendit, & aduersus graues cruciatus fecit eum ferire iudicem responsis grauioribus. Nam tu quidem, inquit, o maligne malorum demonum administer, & hostis hominum, & qui bonis valde aduersaris, mea fortasè intestina educere poteris: mei autem cordis in Christum fides mihi eripi non poterit. Sancti autè cum vidissent intestina martyris disrumpi, & per terram dispergi, tenerè & miserabiliter flentes, Christi inuocabant auxilium, pro quo hæc patiebatur. In quos cum iudex coniecisset oculos, & humanitatis, aut potius amoris in fratrem, signum vidisset lachrymas, quæ erant in oculis, veluti quadam repletus laritia: Superati estis omninò, superati estis, inquit vociferans. Huius autem indicium est hæc magna tristitia & lachrymæ. Si enim posset, inquit, vester Deus hanc, quam vos fingitis, immortalem vitam vobis præbere, quanam de causa lugeretur amicum, qui vobis malè perit? Illi autem ei dixerunt: Hæc gutta lachrymarum naturalem significat commiserationem. Nam nos nostra sententia nunquam defleuerimus fratrem, qui tali morte decedit: immò verò propter talem decessum eum beatum ducimus, & felicem vocamus, quòd hoc, quod est ad tempus tormento, illud, quod semper manet, regnum conciliauit. Non hunc ergò, ut diximus, sed tuum potius deflemus interitum, & grauiora mala, quæ tibi sunt euentura. Christi enim lex nos iubet flere etiam pro nostris inimicis, charitatis lege & benignitatis.

Sancti præ
comiserati-
one lachry-
mantur.

Egregiè re-
spondent
iudici.

Cap. 8.

Interim autem dum hæc dicebantur, sanctos quidem rursus excepit carcer, donèc consideraret iudex, quibusnam eos traderet supplicijs. Beatus autem Varus sublimis adhuc pendebat in ligno: sic enim iussum fuerat ut maneret, donèc emitteret animam. Postquam autem vidit sanctos victos, & cum custodibus duci in carcerem, magna voce: Bono animo, inquit, patres mei, bono animo estote: ego enim nihil facio, quæ mihi inferuntur supplicia: Sed me meo Christo commendate, & Saluatori, & confidenter ad ipsum vadam vestrarum orationum munitus præsidio. Cum ergò quinque horis se fortiter gessisset in hoc tormento, in pace spiritum Deo committit. Eum autem adhuc viuere putantes qui præerant tormentis, ne deceterò quidem cessarunt: sed instar coruorum torquebant etiam post mortem. Postquam verò ab ipsis cognitum fuit, & à tyranno, mortuum esse Varum, corpus deposuerunt: & cum per mediam traxissent ciuitatem, canibus canes exedendum tradiderunt. Atque Varus quidem talem, & tam felicem inuenit exitum. Postridiè autem cum sistendos martyres curasset parricida, neq; posset persuadere, (volebat enim, & omni ope contendebat conspici victor in periadendo ijs, qui erant tam constantes) post multa & varia supplicia eos condemnat, ut gladio mortem subeant. Martyribus autem læto & alacri animo consummatis, cum sacras eorum reliquias noctu quidam

Inuictus S.
Varianimus.

Abit in ca-
elos.

Martyres
varij affectu
pænis,
decollantur.

Christiani

Christiani sustulissent, in insigni loco sanctè deposuerunt.

Quædam autem mulier ex ijs, quæ in solo Deo spem posuerant, orta in Palæstina, Cap. 9. nomine Cleopatra, quæ propè aderat, cum decertaret martyr Varus, & videbat acerba illa tormenta, quæ subièrat propter Christum, & in corde grauem plagam accipiebat, & magna afficiebatur molestia, Deumque obsecrabat, ieiunio vacans & orationi, vt suam visitaret hæreditatem ad malorum reuocationem: Ipsa, inquam, cum suum filium, qui primam agebat ætatem, noctu cum alijs assumpisset, & venisset in locum, in quo iacebat corpus martyris, id tollit, ac preciosis vnxit aromatibus, & splendidis induit vestibus. Et quoniam vehemens erat fluctus impietatis aduersus Christianos, & grauia tunc capiti imminabant, timens in aperto ostendere pietatem, cum sub suum lectum tulisset quantum terre sufficiebat, cum deponit reuenter, accendens lucem, & suffitibus, vt potuit, ei honorem tribuens. Honorifica s. Vari sepultura. Procedente autè tempore cum idolorum marcesceret impietas, venit ei in mentem alienam dimittere regionem, & redire in patriam. Cum autem non posset corpus transferre martyris, nisi id prius significaret Præsidi, rebus omnibus suis benè compositis, per quendam ex ijs, qui ascripti erant in numerum oratorum, accedit ad loci Præsidem, & eum pecunijs aggreddens rogabat, vt sibi corpus mortuum efferre concederet. Cleopatra matrona facta corpus eius transfert in Palæstinam. Quodnam autem esset corpus, & quisnam modus mortis explicans, dicebat suum maritum, qui primas obtinuerat partes in exercitu, multaque præclara & insignia trophæa aduersus hostes crexerat, cum in eos multa strenuè & fortiter gessisset, ex hac vita excessisse, ne sepulturam quidem, quam par erat, consecutum. Huius, inquit, ego corpus valdè studio in suam transferre regionem. Cedit itaque prouinciæ Præsides petitioni, & permittit ei facere, quod postulabat. Illa autem sui quidem mariti corpus, qui in aliena regione diu ante è viuis excesserat, monumento mandauerat, in id iniecto puluere.

Cum igitur martyris corpus sustulisset, & id rursus vnxisset, & splendidius compositisset, & nè hoc Christianus quispiam scire posset, in arca oleagina imposuisset, & abscondisset, (nam primùm quidem timebat gentium insaniam: deinde autem, & multò magis piorum feruorem, omnibus, vt par erat, maximo studio contententibus, nè tollerentur reliquæ eorum, qui passi erant pro Christo) venit in Palæstinam. Cap. 10. Cum illic fuisset in quodam vico, qui situs erat iuxta Thaborium, cui nomen erat Edra, deponit diuinum corpus martyris, lampadesque accendens, & vrens multa odorifera, id habebat in omni honore. Postea videns magnam hominum multitudinem venientem ad loculum, (Erat enim isiam omnium sermone celebratus, & odor eius gratiarum omnes citò vocabat, tam qui graui aliquo morbo laborabant, quam quos maligni spiritus vexabat operatio: omnes enim per accessum ad loculum, mox liberabantur ab ijs, quæ eis molestiam afferebant) existimauit oportere martyri templum excitare venerandum, mulier amans martyrum. Cum autem magno sumptu, & magna contentione vrgeret adificationem, (quibusnam quidem gratijs, quanam autem cum voluptate, elegantiâ & specie illic non aridente?) ipsa referta lætitiâ (Lætatur enim anima, rei pulchræ curam gerens, partim quidem, quòd bono natura sit insitum, vt ijs, qui id operantur, conciliet lætitiâ: partim autem etiam propter eam, quæ speratur, remunerationem) pecuniam mittit ad eos, qui rerum potiebantur, petens vt honore suum dignarentur filium. Statim autem ad eam sunt missæ literæ Imperatoriæ, dignitatem filio tribuentes. Miracula.

Illà verò rem quidem differt interim, vt quæ in adificando laboraret diligentissimè. Cum autem finitum esset templum, idque staret extructum in honorem martyris, conuocat quidem prouinciæ Episcopos & presbyteros ad templi consecrationem. Cap. 11. Conuocat autem monachos etiam, qui virtute resplendebant. Et cum è loculo sacrum corpus martyris extulisset, id in magnifico lecto præclare deposuit. Imposuit etiam clamydem, & zonam dignitatis, quam filius suus erat induturus, volens vt primùm benedicerentur ab ijs, qui illuc conuenerant, deinde vtrunque indueret. Itaque cum pernoctem simul cum toto populo fecisset glorificationem, ipsa & filius simul subeuntes primi corpus martyris, & id ferentes, sacrosanctè deponunt in sacra ara templi. Post hæc autem amans martyrum Cleopatra, ardèter instans & lachrymans, filio suo & sibi bona fideliter petebat à martyre. Interim autem diuino ministerio sacrosanctè peracto, varia quidem & splendida mensa accepit eos, qui illuc conuenerant. Episcopos & presbyteros splendidam recreat mensam, Cleopatra.

Quæ autem pertinebant ad hoc ministerium, filio & sibi imponebat. Filio verò mater iusserat, ut nec cibum, nec potum sumeret, priusquam finitum esset conuiuium. Deinde finito conuiuio, & die iam inclinante. (Sed id, quod nunc dicendum est, turbabit quidem aures, & animos eorum, qui sunt pusilli & abiecti animi: eorū autem, qui, quoad eius fieri potest, Dei modum norunt, & magnæ illius sapientiæ prouidentiam admirabilem, magis mouebit linguam ad benedicendum, & factum admittendum propter eam, quæ ex eo euēnit, utilitatem.) Puer defessus in suo lecto recumbebat: Mater autem filij osculata oculos: Surge, fili, dicebat, & cum matre cibum sume. Quomodo enim defesso & ieiuno fuerit somnus iucundus? Ille autem cum à vehementi & acuta febre detineretur, ne matri quidem poterat respondere. Tum mater: Certè, inquit, nec ego quidem cibum, aut aliquid aliud gustabo, nisi prius intellexero, quomodo hæc res euenerit filio. Ei igitur assidens infomnis, & morbi ardorē, ut poterat, refrigerans, aut potius sibi ignem accendens è visceribus, circa mediam noctem, (qualia sunt Dei iudicia?) vidit filium morbo confectum, & iacentem mortuum.

Filius eius infirmatur vsque ad mortem.

Gravis cetero religiose matronæ. Cap. 12.

Luget defunctū filium mater Cleopatra.

Cap. 13.

Rogat sibi restituendum. 4 Reg. 4.

Visio eius matronæ.

Cap. 14. Sancti non ignorant res hominum.

Videt gloriam filij sui mater.

Cum ergo acerbum hunc vidisset euentum, primum quidem caligans humi decedit, eamque statim vox defecit, cum repentinus dolor fuisset linguæ instar vinculi. Sed cum parum ad se redisset, & nonnihil respuisset, humeris tollens mortuum corpus filij, & ad sacram id aram ferens, ibi deponit: & capillos vellens, luget filium: Perdidisti, dicens, o fili, meam, quæ in te collocata erat, spem. Hei mihi, o fili, hei mihi, o charos, qui sic ante tempus marcuisti miserabiliter. Hei mihi, tuum ego finem video, quæ sperabam esse à te alendam in senectute. Talem nunc, o charissime, alimētorum mihi vicem reddis: Tales ego misera spei meæ colligo fructus? Quo ore, quam lingua, quibus deflebo oculos? Utinam meam pro tua mortem adspexissem, & filij mihi charis manibus mandata essem monumento. Utinam ipsa tibi iacērem potius mortua, & honorarer tuo processu ad sepulcrum. Sic enim ego essem felix. Sic in me utique conseruata esset lex matrum.

Sic dicebat, & prœcidents rursus lugebat: & tanquam adhuc animatum alloquebatur corpus martyris: Quodnam tantum, dicens, o Christi martyr, sceleris admittimus, ut in hanc tam acerbam incideremus calamitatē? Non, marito in externa regione relicto, plures quæ reliqua omnia feci tuum exportare corpus? Nō ab ipsis fundamentis tibi templum extruxi? Non, si nihil aliud, tibi obtuli meum animi propositum? Quid autem hæc sibi volunt? Non, quod pro ijs petebatur, bonum erat, salus filij? Non, ut vsque ad senectutem simul maneret cum parente? Hei mihi, à quanta spe decidi? pro qualibus qualia vidi? Sed o martyr Christi, vel mihi filium redde superstitem, sicut Eliseus Sunamitidi: vel nē mihi mortem inuideas vilem: sed quæ tam infeliciter peperit & alui, fac me etiam interire cum filio. Interim autem dum Cleopatra filium acerbè defleret, & eos, qui aderant, moueret ut & eius casus misererentur, & profundam Dei iudiciorum abyssum admirarentur, somnus illi parum obrepens, eam fecit quiescere: & filius ei omninō apparuit cum martyre. Nam & adstantem videbatur intueri athletam, eius filium suo sinu, tanquam proprium, complectentem. Amictus autem erat utrisque pulcherrimus, & splendidissimus: & coronæ eorum capira ornabāt suauissimè. Coronarum autem dixisses esse diuinam quandam, & quæ lingua non potest exprimi, pulchritudinem.

Videbatur autem martyr dicere: Cur non letaris, o mulier, sed tuus grauis luctus cor tuum afflixit? Num sum adeo ingratus, ut qui nihil senserim eorum, quæ à te facta sunt? Num pro ijs non sum te præclare remuneratus? Non vides qualem gloriam sit tuus filius consecutus? qualis eum circumfulget gratia? Cur non ergo, hac relicta tristitia, transis ad animi tranquillitatem? Sed si videtur, tuis oculis magis appropinquet filius, & eum diligenter contemplare, ut ipsa quoque rectè intelligas, quomodo is se habeat. Sic dixit, & visus est vocare puerum: Accede, o puer, ad matrem, ut cum ea viderit, quomodo te habeas, tu eius multas consolers lachrymas. Puer autem magis adhærebat martyri, nolens eum omninō relinquere, nec volens omninō venire ad matrem: Sed, Abi, mater mea, abi, dicebat resistens: apud te mane, & minimè te dedas his luctibus. Malle enim vitam vestram, quam hanc mortem, æquè absurdum existimo, atque dolorem præferre voluptati, quæ nō desinit, & vitam breuem, & quæ est ad tempus, aeo sempiterno. Hæc cum mater audiisset à filio, & esset veluti oblita lamentationum, ut ipsa quoque assumeretur ad filium, & ex ijs, quæ

cerne-

cernebantur, acciperet consolationem, vehementer rogabat martyrem. Ille autem suadebat, vt magis eam viam sequeretur, quæ ducit ad salutem. Tandem autem, data pace, abiit ille cum puero ad suam habitationem: & vterque discessit ab illius oculis.

Illam autem statim experrecta, & ad se reuersa, quantam ob martyris & filij aduentum Cap. 14. Dolor matronæ mutatur in gaudium. affecta esset animi tranquillitatem ac lætitiā, narravit ijs, qui aderant. Omnium autem animos inuasit admiratio ob admirabile, & quæ opinionem superabat, narrationem. Deinde cum filij sui desiderabile illud corpusculum beata illa splendide vnxisset, & composuisset, id commendat martyri, tota nocte cum consanguineis, & ijs, qui ad eam attinebant, faciens gratiarum actionem. Deinde etiam cum mysticum curasset peragendum sacrificium, in quo eam oportebat initiari, ad lautam inuitat cœnam eos, qui factorum hymnorum fuerant cum ea participes. Deinde cum sic mundum valere iussisset, & in thesauros, qui non possunt eripi, in pauperum, inquam, ventres, omnes suas contulisset diuitias, & se tenui induisset tunica, sepulcro ministrabat martyris: & sic ieiunijs vacans & orationibus, internum tantum purgabat hominem, vt singulis Dominicis ei martyr appareret cum filio in eodem, in quo prius, amictu, eius dolorem consolantes. Septimo autem anno suæ in melius vitæ mutationis, cum plena esset diebus spiritus, in pace pacis quidem Deo spiritum, corpus autem commendat filio, vt quos vna habebat domus, eos etiam vnus cõderet locus, & ne ipse quidem amborum puluis distingueretur. Cum quibus det quoque nobis Deus esse partis eorum, qui seruantur, & videre regionem viuentium: Quoniam ipsum decet omnis gloria, & adoratio in secula seculorum, Amen. Mira eius conuersio & pietas. Felix obitus eius.

VITA SANCTI AQVILINI EPISCOPI EBROICENSIS, SCRIPTA AD AVDOENVM. EST HISTORIA GRAVIS, SED CODICES MS. NOMEN AVTHORIS NON HABENT. STYLUM

via grauis, sed Codices MS. nomen Avthoris non habent. Stylum

F. Laur. Surius passim nonnihil correxit.

PRAEFATIO AVTHORIS.

IN corpore nostræ congregationis honesto valdè & vtili membro domino Audoëno, inter cæteros penè vltimus frater. N. quicquid cælo dignum mens sana in Domino arbitratur. Si quis in ouium grege positus, lanam à capris petat, is sanè aut ignorat quid habeat, aut alteri eius inopiam nescienti illam proderet conatur. Ità tua dilectio, dum me ad opus inuitat, quod virium mearum excedit facultatem, aut nescit ipsa, in quanta doctissimorum hominum frequentia verteretur, aut imperitiam meam mihi ob oculos statuere vult. Porro autem non ignoras, non esse speciosam laudem Dei in ore peccatoris, & eum qui soluit Eccl. 15. Matth. 5. docet vnum ex mandatis, in præsentem cælorum regnò minimum vocari, in futuro autem nullum prorsus locum habiturum. Cuius enim vita despicitur, quid restat, nisi vt & prædicatio hinc contemnatur, & præuaricatrix conuersatio illic puniatur, vbi non arbor ex folijs, sed è fructu æstimabitur? Indè igitur mihi animus quippiam scriptitandi desit & deficit, etiamsi videatur non abesse facultas, quòd dum bona aliorum prædicare volo, me ipsum accuso, vtpotè in quo nihil prædicandæ virtutis reperiam. Indè etiam ignauiam quædam subrepat, qua libet filere potius, quàm aliquid dicere, vnde ego prior pudore afficiar, qui alijs viam ostendere nitor: ego ipse in foueam cadam, qui alijs lucernam præfero: ego maneam in tenebris, nihilque eius claritatis in me habens, ferar per præcipitia, dum alijs ducem exhibere me volo. Benè enim dicere, & viuere non benè, quàm suo se ense iugulare? Longè ergò præstabilius mihi est intrà silentium me tenere, & in meo tuguriolo priuatam celare paupertatem, quàm oris aperto ostio alienas prædicare diuitias, & propriam inopiam detegere, dum ingenij tenuitas ipso sermone proditur, & vitæ ratio qualicunque linguæ prædicatione discussa, à sua sententia discrepare sentitur. Sed fortassè dices omninò obtemperandum mihi esse, nec quicquam prodesse hanc verecundiam, ex qua taciturnitatis inertia proficiscatur: cum præster à seipso quempiam iudicari, & sua ipsius voce obiurgatum, torporis somnum discutere, quàm sub silentij